

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет лісового господарства та екології
Кафедра експлуатації лісових ресурсів
та деревообробних технологій

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

Хомутовська Вікторія Василівна

УДК 658.8:338:631

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**Аналіз ефективності виробничо-господарської
діяльності ДП «Словечанське ЛГ»**

Спеціальність 205 – «Лісове господарство»

Подається на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело

_____ В. В. Хомутовська

Науковий керівник:

Зимароєва А. А.

к.б.н., доцент

Висновок кафедри

_____ за результатами
попереднього захисту: _____

Протокол засідання кафедри

_____ № ____ від «__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____
_____

(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

«__» _____ 20__ р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти _____ захистив (ла)
(прізвище, ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою: _____

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК

_____

(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

АНОТАЦІЯ

Хомутовська В. В. Аналіз ефективності виробничо-господарської діяльності ДП «Словечанське ЛГ» - Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 205 – Лісове господарство – Поліський національний університет, Житомир, 2021.

Метою кваліфікаційної роботи став комплексний аналіз та оцінка виробничої діяльності Державного підприємства «Словечанське лісове господарство» упродовж 2016 – 2020 років. Під час дослідження було виявлено, що використання виробничого плану на даному лісгосподарському підприємстві є досить непоганим. За досліджуваний період всі заплановані заходи були виконані в повному обсязі. Використання основних засобів на виробничо-господарському підприємстві за досліджуваний період поступово збільшувалося, що пов'язано з розширенням та удосконаленням самого підприємства. Обсяги садіння лісу поступово зростали та дійшли до найвищої точки в 2019 році, що становило – 349 га. Продуктивність праці у 2019 році зросла на 4,8% від попереднього року, хоча кількість працівників зменшилась на 40. Це свідчить про позитивну динаміку продуктивності праці та розвитку ДП «Словечанського ЛГ». Собівартість реалізованої продукції збільшилась на 1,4%. Однак рентабельність підприємства є досить низькою і в 2018 році становила 1,4%, а за наступний рік знизилася до 0,5%. Отже, можна зробити висновок, що виробнича діяльність ДП «Словечанське ЛГ» в цілому є не зовсім економічно ефективною, що є поштовхом до збільшення економічної ефективності виробничої діяльності на цьому підприємстві.

Ключові слова: лісове господарство, виробнича діяльність, економічна ефективність, рентабельність, виробничо-господарське підприємство.

Khomutovska V. V. Analysis of the efficiency of production and economic activities of the State Enterprise "Slovechno Forestry" -

Qualification work on the rights of the manuscript.

Qualification work for a master's degree in specialty 205 – Forestry. – Polissya National University, Zhytomyr, 2021.

The purpose of the qualification work was a comprehensive analysis and evaluation of the production activities of the State Enterprise "Slovechno Forestry" during 2016 - 2020. During the research it was found that the use of the production plan at this forestry enterprise is quite good. During the study period, all planned activities were implemented in full. The use of fixed assets in the production and economic enterprise during the study period gradually increased the expansion and improvement of the enterprise itself. The volume of forest planting gradually increased and reached the highest point in 2019, which was - 349 hectares. Labor productivity in 2019 increased by 4.8% from the previous year, although the number of employees decreased by 40. This testifies to the positive dynamics of labor productivity and development of the State Enterprise "Slovechno Forestry". The cost of goods sold increased by 1.4%. However, the profitability of the company is quite low and in 2018 amounted to 1.4%, and the following year decreased to 0.5%. Thus, we can conclude that the production activity of SE "Slovechno Forestry" in general is not quite cost-effective, which is an impetus to increase the economic efficiency of production activities at this enterprise.

Keywords: forestry, production activity, economic efficiency, profitability, production and economic enterprise.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ХАРАКТЕРИСТИКА ВИРОБНИЧО-ГОСПОДРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	8
1.1. Особливості діяльності лісового господарства.....	8
1.2. Характеристика виробничої діяльності ДП «Словечанське лісове господарство».....	11
РОЗДІЛ 2. ПРИРОДОКЛІМАТИЧНІ ТА ЕКОНОМІЧНІ УМОВИ РОЗТАШУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА. МЕТОДИ ОЦІНКИ ТА АНАЛІЗУ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	13
2.1. Характеристика приорокліматичних та економічних умов ДП «Словечанське ЛГ».....	13
2.2. Характеристика лісорослинного фонду.....	15
2.3. Методи оцінки та аналізу ефективної виробничої діяльності Словечанського ЛГ.....	16
2.3.1. Аналіз виконання програми виробництва.....	17
2.3.2. Основні засоби підприємства та оцінка їх ефективності.....	17
2.3.3. Аналіз продуктивності праці на лісогосподарському підприємстві.....	18
2.3.4. Оцінка ефективності лісогосподарської діяльності.....	19
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ДП «СЛОВЕЧАНСЬКЕ ЛГ».....	20
3.1. Аналіз виробничої програми підприємства в ретроспективі.....	20
3.2. Основні засоби підприємства та їх загальна характеристика.....	25
3.3. Аналіз продуктивності праці та характеристика трудових ресурсів на ДП «Словечанське ЛГ».....	27
3.4. Оцінка економічної ефективності виробничої діяльності підприємства.....	28
ВИСНОВКИ.....	30
СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ.....	32
ДОДАТКИ.....	36

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Одним з основних завдань господарської діяльності підприємства в лісовому господарстві є гарантування сталого розвитку лісокористування, раціональна організація користування лісовими ресурсами, ефективне користування землями лісового фонду, формування найбільш оптимальної породи, складу та вікової структури лісів, збільшення продуктивності, товарності, якості та стійкості деревостанів. Натомість діяльність лісогосподарського підприємства має бути прибутковою, ефективною та рентабельною [12]. Для того щоб підвищити ефективність лісогосподарського виробництва, потрібно комплексно оцінювати всі рівні його виробничої діяльності. Таким чином, за допомогою результатів оцінки діяльності виробництва можна побачити та вирішити основні проблеми планування, організації та управління на підприємстві лісового господарства [4].

Мета: комплексний аналіз та оцінка виробничої діяльності Державного підприємства «Словечанське лісове господарство» упродовж 2016 – 2020 років.

Завдання, які потрібно виконати для досягнення даної мети:

- Ознайомитись з природокліматичними умовами та місцем розташування підприємства;
- Проаналізувати основні засоби підприємства;
- Оцінити рентабельність даного підприємства;
- Проаналізувати економічну ефективність роботи підприємства протягом 2016 – 2020 років;
- Оцінити ефективність виконання виробничого плану;
- Зробити оцінку продуктивності праці та забезпеченість трудовими ресурсами підприємства.

Об'єкт дослідження: виробнича діяльність Державного підприємства «Словечанське лісове господарство».

Предмет дослідження: показники, що визначають ефективність виробничої діяльності на ДП «Словечанське ЛГ».

Методи дослідження: загальнонаукові методи, такі як аналіз, синтез, аналогія, моделювання, індукція, дедукція, узагальнення та методи математичної статистики.

Перелік публікацій автора за темою наукового дослідження:

1. **Хомутовська В. В.** Оцінка економічної ефективності виробничої діяльності ДП «Словечанське ЛГ». *Водні і наземні екосистеми та збереження їх біорізноманіття – 2021* : зб. наук. праць IV Всеукр. наук.-практ. конф. Житомир : ПНУ, 2021. С. 47 – 49.

2. Садлій Н. В., Ярощук О. В., **Хомутовська В. В.** Розробка шляхів підвищення ефективності функціонування підприємств лісогосподарського комплексу. *Сучасні проблеми лісового господарства та екології: шляхи вирішення (Факультету лісового господарства та екології – 20 років)* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 7 – 8 жовтня 2021 р. Житомир : ПНУ, 2021. С. 157 – 159.

3. **Хомутовська В. В.**, Романчук Р. П., Шапірко В. В., Пазич В. М. Накопичення ^{13}Cs ягідними рослинами українського Полісся. *CHORNOBYL: OPEN AIR LAB* : зб. матеріалів I Міжнар. наук.-практ. конф., 24 квіт. 2021р. Житомир : ПНУ, 2021. С. 207 – 209.

Практичне значення отриманих результатів. Результати комплексного аналізу та оцінки виробничої діяльності можуть значно покращити систему управління та планування виробничої діяльності на лісогосподарському виробництві.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота включає в себе 52 сторінки друкованого тексту, складається з вступу, 3 розділів, висновків, списку літературних джерел і 5 додатків. Текст ілюстрований 4 таблицями та 4 рисунками. Список літературних джерел містить 40 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ХАРАКТЕРИСТИКА ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Особливості діяльності лісового господарства

Лісове господарство функціонально призначене для відтворення використовуваних ресурсів і послуг лісу, а також охорони їх від пожеж, захисту від шкідників і хвороб, різних несприятливих стихійних і антропогенних впливів, забезпечуючи потреби суспільства в лісопродукції, зберігаючи і поліпшуючи природне середовище, ресурсний та екологічний потенціал і їх біологічне різноманіття в сьогоденні і майбутньому [10].

Господарючі суб'єкти галузі здійснюють свою діяльність відповідно до цільового призначення лісів і в залежності від економічних умов регіонів на підставі чинного лісового законодавства.

Кожна галузь економіки має специфічні засоби виробництва, виготовлену продукцію, певні виробничі відносини, вимагає від працівників відповідної кваліфікації [27]. Лісовому господарству також притаманні деякі особливі риси:

- 1) Тривалий період лісовирощування (високий фінансовий ризик).
- 2) Короткий робочий період у часі виробництва лісу.
- 3) Сезонний характер роботи.
- 4) Різноманіття лісової продукції і корисностей лісу.
- 5) Велика ступінь непередбачуваності результатів.
- 6) Землі лісового фонду одночасно є засобом, предметом і продуктом праці.
- 7) Потреба в значних площах.
- 8) Залежність лісогосподарського виробництва від природно-кліматичних умов.

Розглянемо їх детальніше:

1) Тривалий період лісовирощування надає головний вплив на економіку галузі, в певній мірі обмежуючи вкладення матеріально-технічних, фінансових та трудових ресурсів. Ця особливість зобов'язує узгоджувати користування деревиною та іншими корисними речами лісу з масштабами їх відтворення [40]. З цією особливістю пов'язана одна із завдань лісового господарства – забезпечення безперервного і невиснажливого лісокористування. З огляду на це необхідно здійснювати пошук ефективних технологій по скороченню часу між довгостроковими вкладеннями і досягненням кінцевого ефекту [14].

2) Короткий робочий період часу виробництва лісу означає, що лісовирощування в значній мірі є біологічним процесом зростання деревно-чагарникових рослин, що залежать від кліматичних факторів. Участь людини тут обмежена і складає 0,15 ... 0,20% від витрат часу на лісовирощування.

3) З цією особливістю безпосередньо пов'язана сезонність лісогосподарських робіт, їх приуроченість до певного строку (навесні - посів, посадка лісових культур; влітку - догляд за лісовими культурами, гідромеліоративні роботи, благоустрій зеленої зони, захист від хвороб, шкідників, тварин; восени – підготовка ґрунту; взимку – рубки догляду, санітарні рубки) [31].

4) Різноманіття лісової продукції і корисностей лісу здатне задовольнити різні запити суспільства. Ця особливість характеризує різнобічні зв'язки лісового господарства практично з усіма галузями економіки [7]. Найбільш тісні відносини лісове господарство має з сільським господарством і галузями лісопромислового комплексу.

5) При веденні лісового господарства існує велика ступінь непередбачуваності результатів, пов'язана з природно-кліматичними факторами (урагани, повені, посуха та ін.), Діяльністю людини (пожежі, неякісне виконання робіт в лісі, неефективні технології лісовирощування) [34].

6) Важливою особливістю лісового господарства є те, що землі лісового фонду одночасно є і засобом, і предметом, і продуктом праці. На відміну від інших засобів виробництва земля при грамотному використанні не зношується, а зберігає свої якості. У лісовому господарстві, як правило, переміщують знаряддя виробництва (трактори, машини, бензопили), а не предмети праці (деревні рослини). У промисловості переміщуються зазвичай предмети праці у вигляді сировини і матеріалів, а обладнання, машини, верстати міцно закріплені [19].

7) Потреба в значних площах пов'язана з тривалим нагромадженням запасів деревини і порівняно малою питомою концентрацією лісової біомаси, придатної для господарського використання. Ця особливість впливає на розміщення лісогосподарського виробництва, загострює проблему транспорту і зв'язку, створює труднощі при організації праці.

Традиційно вважається, що лісове господарство займається виключно процесом виробництва та переробки деревних ресурсів. Сьогодні, однак, сфера його застосування розширилася, з врахуванням багатофункціональної ролі, яку відіграють ліси, зокрема в наданні не лише економічних переваг суспільству, а й екологічних, соціальних та культурних переваг (послуг) [26].

Лісова економіка наразі враховує також цінність суспільних (екологічних) послуг, які надає лісове господарство, включаючи пом'якшення наслідків зміни клімату, збереження біорізноманіття, захист якості води, рекреацію та цінність ландшафту. Вираження вартості цих екологічних послуг у грошовій формі допомагає дати більш чітке уявлення про економічний внесок, який забезпечують ліси для суспільства, а також продемонструвати чисту суспільну користь від лісового господарства в порівнянні з іншими видами використання земельних ресурсів [37].

Всі виконувані лісами екологічні та соціальні функції варто брати до уваги при оцінці економічної ефективності діяльності лісогосподарського підприємства.

1.2. Характеристика виробничої діяльності ДП «Словечанське лісове господарство»

ДП «Словечанське ЛГ» займається веденням лісового господарства, охороною та захистом, раціональним використанням та відтворенням лісів, а також веденням мисливського господарства на територіях мисливських угідь [31]. Основними напрямками роботи підприємства є:

- 1) Антикорупційна програма – цією програмою ДП «Словечанське ЛГ» проголошує, що його керівник та працівники у своїй внутрішній та зовнішній діяльності вживатимуть усіх можливих законних заходів щодо запобігання та протидії корупції.
- 2) Лісовідновлення та лісорозведення – проводиться на лісових ділянках, які були вкриті раніше лісовою рослинністю та на ділянках, які раніше використовувались в сільськогосподарському секторі.
- 3) Підвищення продуктивності – використання ефективних заходів щодо збільшення обсягів отримуваної деревини з одиниці площі лісу, поліпшення екологічної ситуації та підвищення ефективності водоохоронних, ґрунтозахисних і санітарно-гігієнічних функцій лісових насаджень.
- 4) Охорона та захист лісів від шкідників та хвороб, лісових пожеж, браконьєрства та незаконних рубань і вивезення лісових насаджень.
- 5) Лісозаготівля – заготівля лісоматеріалів під час рубок головного користування і рубок формування та оздоровлення лісів шляхом звалювання дерев з наступною розробкою їх на сортименти та хлисти.
- 6) Переробка деревини – не основний, але також дуже важливий вид діяльності даного підприємства, яким займається один із структурних підрозділів – Нижній склад в с. Нові Велідники.
- 7) Мисливське господарство – основним завданням є збільшення чисельності диких тварин, які є під загрозою зникнення. Для їх підгодівлі

споруджено солонці, годівниці підгодівельні майданчики та заготовлюється щороку кукурудза, сіно, овес і т.д.

8) Рекреація – для масового відпочинку населення виділено 8,7 га рекреаційно-оздоровчих лісів, які облаштовані бесідками, гойдалками, колодязями, будиночками для відпочинку, мостами, лавками та ін.

9) Розвиток лісової інфраструктури.

10) Просвітницька діяльність.

11) Міжнародна діяльність.

12) Вирощування посадкового матеріалу – вирощування саджанців майбутніх дерев у спеціально облаштованих теплицях та на відкритих ділянках лісу.

РОЗДІЛ 2. ПРИРОДО-КЛІМАТИЧНІ ТА ЕКОНОМІЧНІ УМОВИ РОЗТАШУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА. МЕТОДИ ОЦІНКИ ТА АНАЛІЗУ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1. Характеристика природокліматичних та економічних умов ДП «Словечанське ЛГ»

Державне підприємство «Словечанське лісове господарство» знаходиться в північній частині Житомирської області на території Овруцького району [31].

До складу лісгоспу на даний час входить 9 лісництв: Велідницьке (10150,6 га), Листвинське (8546,4 га), Городецьке (5874,7 га), Усівське (8075,2 га), Кованське (4706 га), Сирницьке (10151,4 га), Тхоринське (10699,6 га), Можарівське (8319,7 га), Нагорянське (8790,5 га), рис. 2.1.

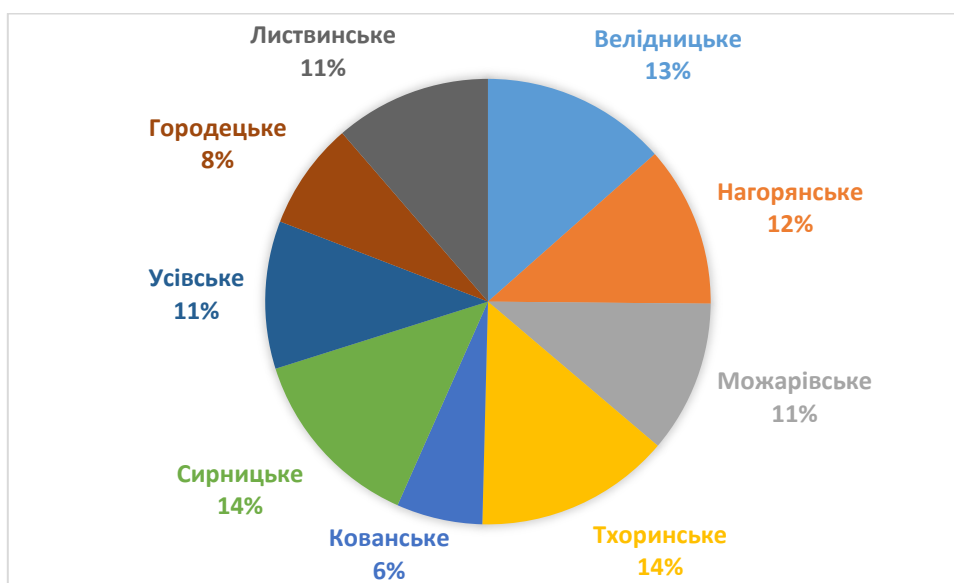

Рис. 2.1. Відсоткове співвідношення лісництв за площею

Територія лісгоспу розташована в лісорослинній зоні Полісся, Західного і Центральнополіського лісогосподарського району. Веденню лісового господарства сприяє м'який клімат району. Середньорічна кількість атмосферних опадів становить - 580 мм. Із несприятливих кліматичних

факторів, які впливають на ріст і розвиток насаджень можна виділити: пізні весняні і ранні осінні заморозки в деякі роки, погану родючість та заболоченість ґрунтів.

Територія ДП «Словечанське ЛГ» має своє розташування на окраїні Українського кристалічного щита, що складається з різних гірських порід – гранітів, гнейсів та інші. До південної частина лісгоспу прилягає Словечансько-Овруцька височина, що має горбистий рельєфом та являє собою пагорбкувату рівнину на кристалічних породах з жорсткуватими дерново-слабопідзолистими ґрунтами. На решті території лісового господарства рельєф рівнинний і лише місцями горбистий (піщані дюни та горби) з пониженнями на північ та північний схід.

Переважаючими ґрунтами на території лісгоспу являються дерново-підзолисті, які за механічним складом поділяються на супіщані, піщані і суглинисті.

Піщані дерново-підзолисті ґрунти знаходяться переважно на вершинах дюнних пагорбів і дещо підвищених місцях. В комплексі з ними дуже часто залягають болотні ґрунти [35].

Супіщані дерново-підзолисті ґрунти займають більшу частину території, головним чином середньопідзолисті. Суглинисті дерново-підзолисті ґрунти зустрічаються досить рідко.

Болотні ґрунти (торф'яники) розташовані по заплавах річок і струмків. Товщина шару торфу становить від 0,5 до 5 м. Рівень ґрунтових вод коливається від 0,1 до 10 м, а в пониженнях майже наближається до поверхні. За вологістю ґрунти поділяються на такі категорії: свіжі – 40%, зволожені – 27%, надмірно зволожені – 15,5%. Процес заболочення триває на території всіх лісництв, болота займають площу 3197,0 га.

2.2. Характеристика лісорослинного фонду

Загальна площа ДП «Слорвечанське ЛГ» становить 75314,5 га, в тому числі, вкриті лісом – 67080,1 га. За категоріями лісів територія лісового господарства поділяється на [6]:

- Ліси наукового, природоохоронного, історико-культурного призначення – 18979,8 га;
- Захисні ліси – 2345,7 га;
- Рекреаційно-оздоровчі ліси – 13,7 га;
- Експлуатаційні ліси – 53975,3 га.

Загальний запас деревини становить 10074,94 тис. м³. Середній приріст насаджень лісгоспу складає 265,51 тис.м³ за рік, на 1 га покритої лісом площі – 3,9 м³. Використання середнього приросту за 2009 рік становить 41,8% деревини [17].

Переважаючі породи наведені на рис. 2.2.: сосна звичайна – 70,4%, береза повисла – 16,5%, дуб звичайний – 9,8%, вільха чорна – 2,1%, інші – 1,2%.

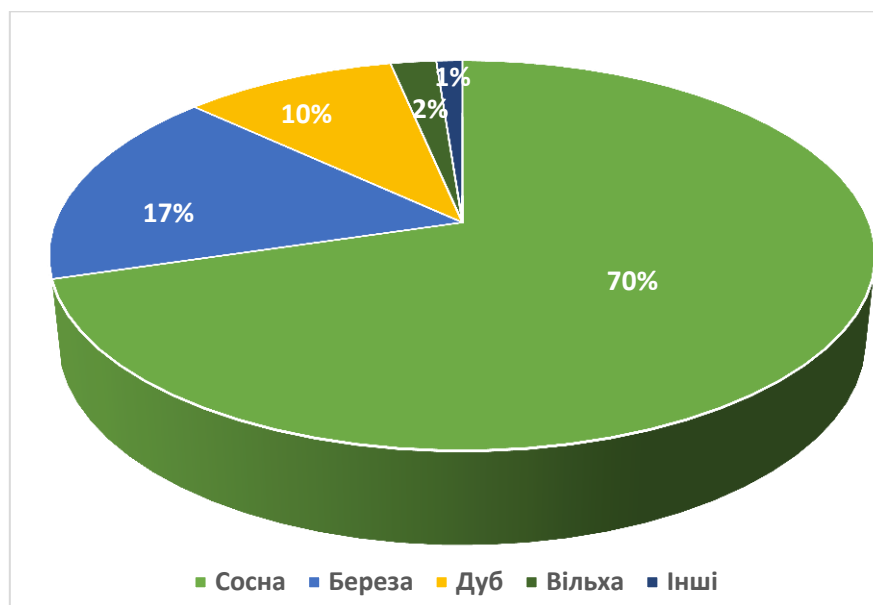

Рис. 2.2. Співвідношення переважаючих порід

Середня повнота насаджень становить 0,71. Середній запас насаджень на 1 га складає 253 м³/га. Середній клас бонітету – 1,6 [32].

Природно-заповідний фонд лісгоспу становить 25,2% від загальної площі та займає площу 18979,8 га. В його склад входить одна пам'ятка природи та дев'ять заказників:

- Лісовий заказник «Кам'яна гірка», місцевого значення площею 5,8 га;
- Ботанічний заказник місцевого значення «Красносілка», площею 120 га;
- Гідрологічний заказник, що має загальнодержавне значення – «Дідове озеро», площею 294 га;
- Ботанічний заказник місцевого значення «Плющ», площею 29 га;
- Ботанічний заказник місцевого значення «Зелений мох», площею 50 га;
- Загальнозоологічний заказник місцевого значення «Довгий мох», площею 85 га;
- Ботанічний заказник місцевого значення «Крим'є», площею 115 га;
- Лісовий заказник місцевого значення «Словечанський кряж», площею 18230 га;
- Лісовий заказник місцевого значення «Березовий», площею 36 га;
- Пам'ятка природи загальнодержавного значення «Корніїв», площею 15 га.

2.3. Методи оцінки та аналізу ефективної виробничої діяльності Словечанського ЛГ

Ефективність лісгосподарської діяльності оцінюється як системний результат і виражається відношенням позитивного кінцевого результату діяльності підприємства до витрачених на цей результат ресурсів [16].

2.3.1. Аналіз виконання програми виробництва

Виробнича програма господарського підприємства встановлює склад, обсяг та кількість продукції чи послуг, та видів робіт, що мають бути виконані під час планового періоду [36]. Аналіз ефективності виробничого процесу, також, всі розрахунки опираються на формулу №10ЛГ. Аналіз виробничої програми ДП «Словечаньке ЛГ» ми зробили за 5 років (2016 – 2020). Оцінювали відхилення планових даних від фактичних у натуральних величинах (м.куб., га) та відносних величинах (тис. грн.). Обчислення вартості виконаних робіт проводили відношенням загальних витрат проведення заходу (роботи) до їх обсягу. Проаналізувавши проведені розрахунки можна побачити виконання виробничого плану лісогосподарським підприємством, а також, причини недовиконання чи перевищень плану [29].

2.3.2. Основні засоби підприємства та оцінка їх ефективності

Для того, щоб оцінити ефективність основних засобів ми використовуємо формулу №5 «Річна фінансова звітність підприємства».

Середньорічна вартість засобів підприємства обчислюється за формулою (2.1) [22]:

$$V_{сер} = \frac{F_{п} + F_{к}}{2}, \text{ де} \quad (2.1)$$

$F_{п}$ – вартість основних засобів на початок року;

$F_{к}$ – вартість основних засобів на кінець року.

Ефективність використання основних фондів (засобів) розкривається через показники фондоддачі, фондоємності та фондорентабельності. Детальніше зупинимося на способах їх розрахунку, а також їх значенні у загальному аналізі діяльності організації [24].

Фондовіддача – це показник, який відображає вартість випуску продукції та надання послуг, що припадає на одну гривню середньорічної залишкової вартості основних засобів. Обчислюється за формулою (2.2):

$$W_{\text{від}} = \frac{\text{Вартість валової продукції}}{\text{Середньорічна вартість засобів}} \quad (2.2)$$

Фондоємність – це показник, який відображає вартість основних засобів, необхідних на виробництво однієї гривні продукції чи послуг та обраховується за формулою (2.3) [5]:

$$W_{\text{емн}} = \frac{\text{Середньорічна вартість засобів}}{\text{Вартість валової продукції}} \quad (2.3)$$

Фондорентабельність - відображає вже не виробничу, а прибуткову ефективність основних засобів і є відношенням прибутку (валовий, від продаж, до оподаткування, чистий) до середньорічної залишкової вартості основних засобів. Обчислюється за формулою (2.4) [18]:

$$R = \frac{\text{Прибуток}}{\text{Середньорічна вартість засобів}} \cdot 100\% \quad (2.4)$$

2.3.3. Аналіз продуктивності праці на лісогосподарському підприємстві

Кінцевим показником, що дозволяє побачити ефективність використання робочої сили лісогосподарського підприємства є продуктивність праці [37].

Продуктивність праці – це показник діяльності працівників, який вимірюється кількістю роботи, виконаної за одиницю часу [39]. У випадку, коли лісогосподарське підприємство виготовляє багато видів продукції, його продуктивність визначається у вартості виготовленої продукції (тисяч грн.) на 1 людину за даний проміжок часу [28].

Середньорічна продуктивність праці на лісогосподарському підприємстві обраховується за формулою (2.5):

$$P = \frac{B}{n}, \text{ де} \quad (2.5)$$

V – обсяг валової продукції;

n – кількість робітників.

2.3.4. Оцінка ефективності лісогосподарської діяльності

Сутність оцінки ефективності лісогосподарської діяльності підприємства проявляється насамперед у її цілях та завданнях [3].

Основною метою проведення оцінки ефективності господарської діяльності підприємства є підвищення ефективності його роботи на базі системного дослідження всіх видів діяльності та узагальнення їх результатів.

З мети оцінки ефективності лісогосподарської діяльності підприємства випливають її основні завдання [21]:

- Визначення справжнього фінансового стану організації;
- Виявлення основних причин, що впливають на господарську діяльність;
- Підвищення ефективності господарської діяльності.

Оцінка господарської діяльності підприємства є важливим елементом у системі управління виробництвом, ефективним засобом виявлення внутрішньогосподарських резервів, базою розробки науково обґрунтованих планів і управлінських рішень [30].

Оцінка ефективності діяльності підприємства проводиться для:

- Отримання ключових параметрів, що дають об'єктивну та цілісну картину фінансового стану підприємства, прибутків та збитків, змін у структурі активів та пасивів, у розрахунках з дебіторами та кредиторами;
- Оцінки поточного та перспективного фінансового стану підприємства [15];
- Оцінки можливих та доцільних темпів розвитку підприємства;
- Виявлення доступних джерел коштів та оцінки можливості та доцільності їх мобілізації.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ДП «СЛОВЕЧАНСЬКЕ ЛГ»

3.1. Аналіз виробничої програми підприємства в ретроспективі

Щоб проаналізувати виробничу програму на підприємстві ми розглянули її виконання протягом 5 п'яти років [13]. Для цього ми використали «Звіт про виконання виробничого плану по лісовому господарству» за попередні 5 років (2016 – 2020рр.).

Виробнича програма лісогосподарського підприємства за 2016 рік виконана в повному обсязі, але затрачено на це вдвічі більше коштів ніж планувалося, (додаток А). Найбільше коштів було витрачено на допоміжні лісогосподарські заходи, а саме на трелювання деревини на верхні склади . Було зтрельовано на 28107 куб. м. деревини більше, ніж планувалося. Також, вдвічі більше коштів витрачено на доповнення лісових культур. Суцільних санітарних рубок було проведено на 83,6 га більше та заготовлено на 17842 куб. м. більше деревини, що теж майже вдвічі перевищило запланований бюджет. Але найбільше коштів витрачено не за планом на благоустрій рекреаційних ділянок, що склало на 2550% більше. Заготовлено деревини в порядку рубок головного користування майже стільки як планувалося 53690 куб. м. , більше на 496 куб. м., однак, затрачено в 2,6 рази більше грошей. Менше ніж планувалося витрачено коштів на догляд за лісовими культурами, винищувальні роботи в осередках шкідників та хвороб, ґрунтові розкопки та відведення лісосік під рубки головного користування.

Аналіз виробничої програми за 2017 рік на ДП «Словечанське ЛГ» показав, що заплановані роботи були виконані, але затрати на їх виконання перевищено на 50% від планових, (додаток Б). Рубки формування та оздоровлення лісу проведені в повному обсязі, на прорідження та прохідну рубку разом затрачено навіть на 20% менше ніж планувалося. Відведено

лісосік під рубки формування і оздоровлення лісу 1455,1 га та витрачено на 36,7% менше ніж розраховували, що є досить хорошим показником. А от на трелювання деревини на верхні склади, як і попереднього року було затрачено втричі більше коштів. Висаджено 232,1 га лісу, заготовлено 99 кг насіння, вирощено 1735,5 тис. шт. садивного матеріалу та витрачено менше запланованого на 53%, на доповнення лісових культур витрачено також на 65% менше коштів. Проте, по підрозділу 1.5 «Охорона лісу від пожеж» запланований бюджет перевищено на 506,6 тис. грн., за рахунок збільшення коштів на благоустрій рекреаційних ділянок, організацію та утримання лісопожежних станцій та утримання пожежних наглядачів. Заготовлено деревини в порядку рубок головного користування 57809 куб. м., що перевищило заплановані витрати на 55,7%, проте на відведення запланованих лісосік під РГК витрачено на 44% менше коштів. Також, на 61% більше використано грошей на перевезення деревини від рубок (всіх) на нижні склади, включно з навантаженням та розвантаженням.

Проаналізувавши використання виробничого плану за 2018 рік можна сказати, що лісовпорядкування в цьому році не проводилося або проводилося в незначних розмірах. Проте рубок догляду за лісом проведено вдвічі більше ніж було заплановано. Санітарних рубок було проведено теж на 50% більше запланованого. Було висаджено на 111 га лісу більше ніж планувалося і відповідно витрачено більше коштів. Заготовлено насіння сосни стільки скільки планувалось, але коштів витрачено більше. В підрозділі 1.5 «Охорона лісу від пожеж» на організацію і утримання лісопожежних станцій було витрачено майже на 15% менше коштів ніж було закладено в бюджеті підприємства, але було витрачено велика кількість коштів на інші протипожежні заходи, кошти на які не були заплановані в плані. На боротьбу зі шкідниками і хворобами лісу в 2018 році було витрачено у 4,5 рази більше коштів ніж планували, хоча площа не лісу змінилася. Це є наслідком стрімкого розмноження шкідників, які призводили до масового всихання лісів на території України, дане лісове господарство не було винятком.

Заготовлено деревини в порядку рубок головного користування було менше на 6600 м³, але коштів витрачено на 35% більше запланованого. Використання виробничого плану підприємством за 2018 рік наведено нижче (додаток В). Найбільше коштів у 2018 році планували витратити на загальногосподарські витрати, але по факту найбільше коштів пішло на збутові витрати. Загальна сума коштів, яку витратило підприємство за 2018 рік відхилилася від запланованої на 33%.

Тепер проаналізуємо «Звіт про виконання виробничого плану по лісовому господарству за 2019 рік». Як і в попередньому році лісовпорядкування в даному господарстві не проводилося. Рубок догляду за лісом було проведено майже стільки як заплановано, а санітарних рубок на 40% більше. На інші заходи, пов'язані з веденням лісового господарства було витрачено майже втричі більше коштів ніж планувалося. Лісосік під рубки формування і оздоровлення лісів було відведено на 1032 га більше і відповідно більше зтрельованої деревини майже на 21 тис. м³. На догляд за лісовими культурами було витрачено на половину менше коштів ніж планувалося. Насіння дуба заготовлено на 40% більше ніж планувалось. А от на охорону лісу від пожеж витрачено на 36% менше, хоч і на гасіння лісових пожеж кошти не були закладені, а витрачено було приблизно 155 тис. грн. На боротьбу зі шкідниками і хворобами витрачено на половину менше коштів. Заготовлено деревини внаслідок рубок головного користування було менше на 403 м³, але коштів за це зароблено більше на 35%. Також на 11% більше витратили на інші заходи. Загальні витрати за 2019 рік не дуже відрізняються від запланованих, відхилення становить лише на 3,7% більше, що показує досить високий рівень планування затрат на ведення лісового господарства. Виконання виробничого плану підприємством за 2019 рік наведено нижче, (додаток Г).

Виробнича програма лісогосподарського підприємства за 2020 рік перевищила планові затрати на 24,7%, (додаток Д). Рубки формування та оздоровлення лісів проведені як заплановано, проте на санітарні вибіркові

рубки витрачено на 67% більше коштів. На інші заходи пов'язані з веденням лісового господарства витрачено теж більше на 55,5%. На відведення лісосік під РФіОЛ витрачено менше коштів на 78,7%, хоча було відведено більше гектарів. Проте на трелювання деревини на верхні склади як і в попередні роки витрачено більше (25,3%). Висаджено на 136,1 га лісу більше, відповідно затрачено бюджету на 95% більше. Втричі більше коштів витрачено на обробіток ґрунту під лісові культури, в тому числі під лісові культури для наступного року. Заготовлено 82 кг насіння, з них 76 кг насіння сосни, та перевищено використання запланованих коштів на 44%. Також, вдвічі перевищили витрати на вирощування садивного матеріалу в розсадниках. На організацію і утримання лісопожежних станцій витрачено майже вдвічі більше коштів від запланованих. На гасіння лісових пожеж у 2020 році коштів не було заплановано, але у зв'язку з великою кількістю пожеж та високою пожежною небезпекою було витрачено 825,8 тис. грн. Заготовлено деревини від РГК 38564 куб м. та витрачено на 61% більше грошей. Також, на 73% перевищено витрати на збут та на 57% адміністративні витрати.

Отже, можна підсумувати, що використання виробничого плану на ДП «Словечанське ЛГ» є досить непоганим. За досліджуваний період всі заплановані заходи були виконані в повному обсязі. Проте, використання грошових ресурсів щороку зростало, що залежить не тільки від самого лісогосподарського підприємства, а й фінансової ситуації в країні в цілому.

Обсяги рубок ФіОЛ та рубок ГК за перші 3 досліджувані роки (2016 – 2018), суттєво не відрізнялися, проте в наступні два роки вони зросли достатньо високо. Особливо РФіОЛ, що може бути пов'язано з очищенням та прибиранням лісу від згорівших та пошкоджених у пожежах залишків лісу. Які забирають під час санітарних рубок. Також у 2019 році значно виріс показник рубок головного користування. Дані розрахунки показані на рис. 3.1., що наведений нижче.

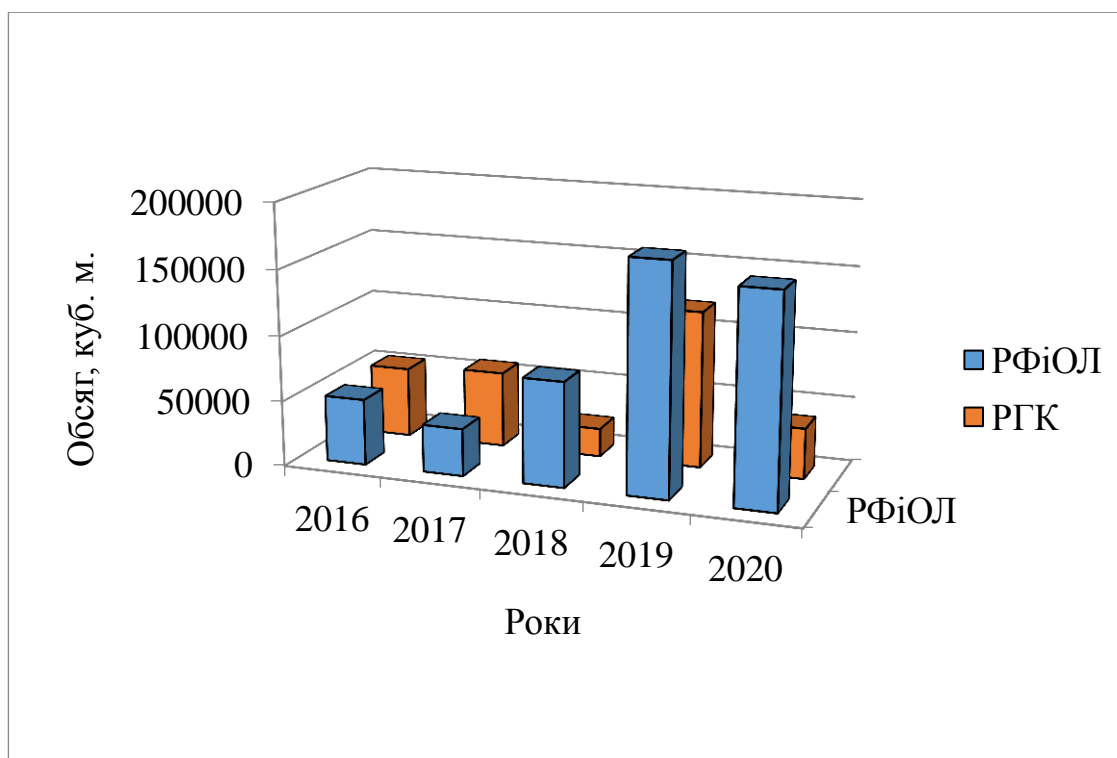

Рис. 3.1. Обсяги РФіОЛ та РГК за досліджувані роки (2016 – 2020)

Що на рахунок лісовідновлення, то площа висадженого лісу за досліджувані роки спочатку зростала до 2019 року, а потім пішла на спад. Найменше було посаджено у 2016 році – 242,5 га лісу, а найбільше у 2019 році – 349 га, (рис. 3.2).

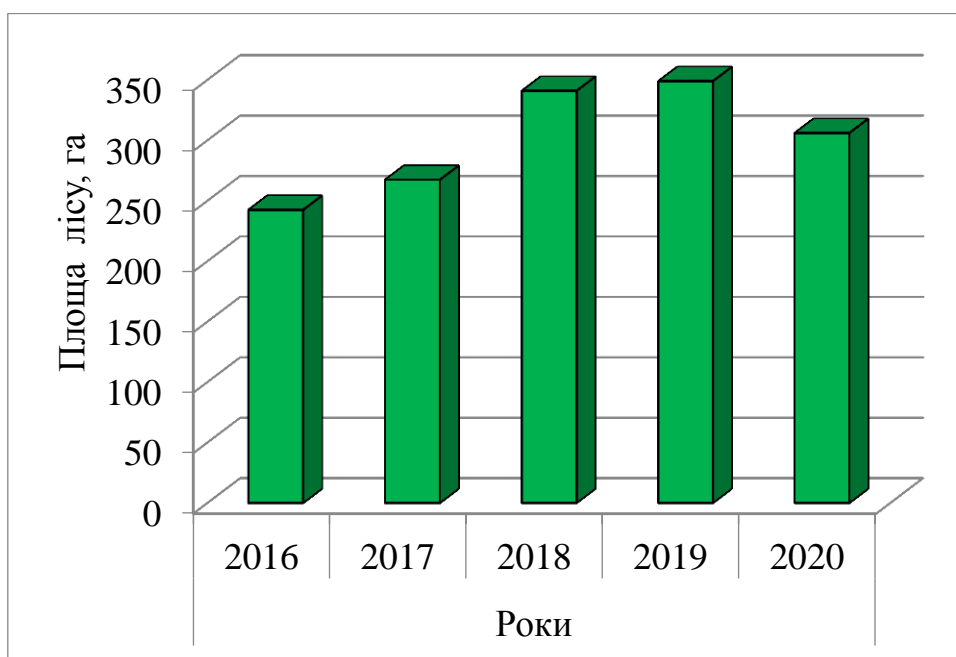

Рис. 3.2. Обсяги садіння лісу в ДП «Словечанське ЛГ» за 2016 -2020 рр.

3.2. Основні засоби підприємства та їх загальна характеристика

Основними засобами (ОЗ) підприємства, називаються матеріальні активи, котрі підприємство утримує із метою їх використання у процесі виробництва або поставки товарів, а також надання послуг чи здачі в оренду, виконання адміністративних та соціально-культурних функцій, термін очікуваного використання яких, більший одного року [38].

Для обчислення ступеня забезпеченості підприємства основними засобами ми користуємось формою №5 річної фінансової звітності підприємства за два роки, 2018 та 2019.

До ОЗ, котрі використовує Словечанське ЛГ у своїй виробничій діяльності належать: споруди, будинки й передавальні пристрої; обладнання та машини; транспортні засоби; прилади, інструменти, інвентар; багаторічні насадження; тварини та інші ОЗ.

З таблиці 3.1 можна побачити, що на початок 2018 року загальна кількість ОЗ була 20733, а на кінець цього ж року стала 21776. Це свідчить про збільшення використання підприємством ОЗ у 2018 році.

Таблиця 3.1

Аналіз основних засобів підприємства, тис. грн

Групи основних засобів ЛГ	Залишок на початок року		Залишок на кінець року	
	2018 р	2019 р	2018 р	2019 р
Будинки, споруди та передавальні пристрої	6249	6987	6987	6606
Машини та обладнання	8052	6732	6732	5305
Транспортні засоби	4824	6352	6352	4123
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	845	966	966	600
Тварини	22	30	30	39
Багаторічні насадження	1	0	0	0
Інші ОЗ	740	709	709	390
Разом	20733	21776	21776	17063

Натомість, за наступний рік використання ОЗ Словечанським ЛГ зменшилось. На початок 2019 року було 21776, а до кінця року становило вже 17063.

Основними фондами (ОФ) підприємства називають частину засобів, котрі беруть участь в процесі виробництва протягом тривалого часу, зберігаючи при цьому свої властивості та натуральну форму, а також переносять частинами свою вартість на коштовність готового продукту [11].

Всі ОФ підприємства можна поділити на такі дві групи: виробничого призначення та невиробничого призначення [23].

Щоб показати ефективність використання ОФ на ДП «Словечанське ЛГ» (табл. 3.2), ми використовували форму №2 «Звіт про фінансові результати (сукупний дохід)» за 2018 та 2019 роки. Для обрахунку показників фондовіддачі, фондоємності, середньорічної вартості ОЗ та рентабельності використовували формули з підрозділу 2.3.2. *Основні засоби підприємства та оцінка їх ефективності.*

Таблиця 3.2

Ефективність використання основних фондів підприємства

Роки	Середньорічна вартість ОЗ	Вартість валової продукції	Загальна сума прибутку	Фондовіддача	Фондоємність	Рентабельність
2018	21254,5	171484	1753	8,07	0,124	8,25
2019	19419,5	161863	615	8,34	0,120	3,17

Таким чином, показник фондовіддачі вищий у 2019 році, а показник фондомісткості майже однаковий за два досліджувані роки. Однак показник рентабельності основних виробничих фондів був вищим у 2018 році і становив 8,25%, що на 5,08% більший ніж в 2019 році. Але такий показник рентабельності всеодно низький.

3.3. Аналіз продуктивності праці та характеристика трудових ресурсів на ДП «Словечанське ЛГ»

Продуктивність праці є важливим показником результативності праці в динаміці та ефективності виробництва, котрий має властивість змінюватись під впливом багатьох факторів та має важливе значення у розвитку як підприємства так і всієї країни[2].

Персонал підприємства або так звані трудові ресурси – це сукупність осіб, які працюють на даному підприємстві та вкладають свою працю, розумові та фізичні здібності, навички та знання в господарсько-фінансову діяльність підприємства та реалізацію його статутних цілей і завдань [25].

Використовуючи матеріали колективного договору та звіт з праці за 2018 і 2019 роки можна обрахувати продуктивність праці в ДП «Словечанське ЛГ» за ці роки, (табл. 3.3). Вартість валової продукції для заповнення таблиці беремо з форми №3 «Про рух грошових коштів» за два роки.

Продуктивність праці визначається вартісним методом, котрий полягає в тому, що для обрахунків приймають весь обсяг валової продукції, яка виготовлена та реалізована підприємством за одиницю часу [9].

Таблиця 3.3

Оцінка продуктивності праці на ДП «Словечанське ЛГ»

Роки	Чисельність працюючих	Вартість валової продукції, тис. грн	Продуктивність праці за рік
2018	485	196316	404,8
2019	445	188747	424,2
2019/2018, %	91,8	96,1	104,8

З отриманих розрахунків можна зробити висновок, що продуктивність праці у 2019 році зросла на 4,8% від попереднього року, хоча кількість

працівників зменшилась на 40. Це свідчить про позитивну динаміку продуктивності праці та розвитку ДП «Словечанського ЛГ».

3.4. Оцінка економічної ефективності виробничої діяльності підприємства

Економічна ефективність є базовою категорією теорії і практики прийняття управлінських рішень в будь-якій сфері діяльності. Суть даної категорії в тім, що вона виражає економічні відносини, а отже, і інтереси учасників діяльності з приводу отриманого співвідношення між результатом і витратами [20].

Для визначення ефективності лісогосподарського виробництва необхідно використовувати систему показників, яка дозволить всебічно оцінити результати господарської діяльності і послужить основою для прийняття управлінських рішень, спрямованих на підвищення екологічно-економічної ефективності лісового господарства [1]. Таким чином, результати оцінки економічної ефективності виробничої діяльності дозволяють встановити основні проблеми в організації, управлінні та плануванні лісогосподарським підприємством та знайти шляхи їх вирішення [8]. Основні результати економічної діяльності ДП «Словечанське ЛГ» наведені в таблиці 3.4.

Фінансові результати діяльності ДП «Словечанське ЛГ» аналізуємо за допомогою даних з форми №2 річної фінансової звітності підприємства за 2018 та 2019 роки.

Основними показниками, які характеризують діяльність підприємства є: чистий дохід, чистий прибуток та рентабельність [33]. Протягом досліджуваного періоду чистий дохід зменшився на 5,6%, а чистий прибуток на 65%. Також зменшилися валовий прибуток (26,8%), інші операційні доходи (75%), адміністративні витрати (22,5%), витрати на збут (26,5%) та інші операційні витрати (48%). Однак, собівартість реалізованої продукції

навпаки збільшилась на 1,4%. Проаналізувавши всі показники можна побачити, що рентабельність підприємства є досить низькою і в 2018 році становила 1,4%, а за наступний рік знизилася до 0,5%.

Таблиця 3.4

Основні результати фінансової діяльності підприємства

Показники	Роки		Відхилення	
	2018	2019	+/-	%
Чистий дохід від реалізації продукції	171484	161863	-9621	94,4
Собівартість реалізованої продукції	128791	130627	1836	101,4
Валовий прибуток	42693	31236	-11457	73,2
Валовий збиток	0	0	-	-
Інші операційні доходи	8713	2184	-6529	25,1
Адміністративні витрати	8779	6808	-1971	77,5
Витрати на збут	22936	16864	-6072	73,5
Інші операційні витрати	17546	9072	-8474	51,7
Фінансовий результат до оподаткування	2402	862	-1540	35,9
Чистий прибуток (збиток)	1753	615	-1138	35,1
Рентабельність підприємства	1,4	0,5	-0,9	34,6

Отже, можна зробити висновок, що виробнича діяльність ДП «Словечанське ЛГ» в цілому є не зовсім економічно ефективною, що є поштовхом до збільшення економічної ефективності виробничої діяльності на цьому підприємстві.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного нами комплексного аналізу та оцінки виробничої діяльності Державного підприємства «Словечанське лісове господарство» упродовж 2016 – 2020 років можна зробити такі висновки:

1) Використання виробничого плану на Державному підприємстві «Словечанське лісове господарство» є досить непоганим. За досліджуваний період всі заплановані заходи були виконані в повному обсязі.

2) Проте, використання грошових ресурсів щороку зростало, що залежить не тільки від самого лісогосподарського підприємства, а й фінансової ситуації в країні в цілому.

3) Використання основних засобів на виробничо-господарському підприємстві за досліджуваний період поступово збільшувалося, що пов'язано з розширенням та удосконаленням самого підприємства.

4) Продуктивність праці у 2019 році зросла на 4,8% від попереднього року, хоча кількість працівників зменшилась на 40. Це свідчить про позитивну динаміку продуктивності праці та розвитку ДП «Словечанського ЛГ».

5) Обсяги рубок формування та оздоровлення лісів і рубок головного користування йдуть майже пліч о пліч, хоча РФіОЛ за досліджуваний період проводилося дещо більше. Особливе підвищення спостерігалось за два останні досліджувані роки. В свою чергу площі садіння лісу поступово зростали та дійшли до найвищої точки в 2019 році, що становило – 349 га.

6) Протягом досліджуваного періоду (2018 – 2019рр) чистий дохід зменшився на 5,6%, а чистий прибуток на 65%. Також зменшилися валовий прибуток (26,8%), інші операційні доходи (75%), адміністративні витрати (22,5%), витрати на збут (26,5%) та інші операційні витрати (48%). Однак, собівартість реалізованої продукції навпаки збільшилась на 1,4%.

7) Проаналізувавши всі показники можна побачити, що рентабельність підприємства є досить низькою і в 2018 році становила 1,4%, а за наступний рік знизилася до 0,5%.

8) Отже, можна зробити висновок, що виробнича діяльність ДП «Словечанське ЛГ» в цілому є не зовсім економічно ефективною, що є поштовхом до збільшення економічної ефективності виробничої діяльності на цьому підприємстві.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондар А. О., Гордієнко М. І. Формування лісових насаджень у дібровах Поділля : моногр. К. : Урожай, 2006. 333 с.
2. Вігуржинська С. Ю. Економіка підприємства. К. : Вид-во «Освіта», 2003. – 234 с.
3. Воронин И. В. Организация и планирование на предприятиях лесного хозяйства: учебник / И.В. Воронин, П.В. Васильев, В.Л. Джикович. – М: ЛП, 1972. – 295 с.
4. Гірс О. А. Лісовпорядкування : підруч. / О. А. Гірс, Б. І. Новак, С. М. Кашпор. – К. : Арістей, 2004. – 380 с.
5. Гром М.М. Лісовпорядкування: підручник. / М.М. Гром. – Львів: РВВ НЛТУ України, 2013. – 368 с.
6. Джикович В.Л. Экономика лесного хозяйства. Учебник для вузов. 2-е изд., испр. и доп. М.: Лесная промышленность, 1979. 192 с.
7. Загидуллина, Л. И. Организация и планирование на предприятиях лесной отрасли: Методические указания для самостоятельной работы бакалавров направления подготовки – Ульяновск: УлГУ, 2018. – 37 с.
8. Заячук М.Д. Лісопромисловий комплекс України: Конспект лекції – Чернівці: ЧНУ, 2010. – 24 с.
9. Іванюк Т. М., Зимароева А.А. Методичні вказівки до виконання курсової роботи з дисципліни «Організація і управління лісогосподарським виробництвом» для підготовки фахівців ОС «Магістр» зі спеціальності 205 – Лісове господарство галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство». Житомир: вид-во «Графіум», 2019. 27 с.
10. Іващенко В. І., Болех М. А. Економічний аналіз господарської діяльності. К: ЗАТ «Нічлава» 1999. – 204с.
11. Коваль Я. В. Економічна (грошова) оцінка природних ресурсів лісового фонду України: теорія, методологія, методика / Я. В. Коваль, І. Я. Антоненко. – К. : Вид-во РВПС України НАН України, 2004. – 163 с.

12. Комплексне лісокористування: методи оптимізації : монографія / О. М. Адамовський. – Львів : ЗУКЦ, 2015. – 187с.
13. Котляревська Н. С. Формування системи управління лісовим господарством України / Актуальні проблеми економіки. – 2010. № 4. : С. 10 – 16.
14. Курочкин А. С. Управление предприятием : Учебное пособие. – К: МАУП 1998. – 144 с.
15. Лісова політика: теорія і практика у контексті економічних, екологічних та соціальних проблем лісокористування / І. М. Синякевич [та ін.] ; наук. ред. І. М. Синякевич ; Національний лісотехнічний ун-т України. - Л. : Піраміда, 2008. – 611 с.
16. Лісовий кодекс України : прийн. Верховною Радою України від 21.01.1994 р. №3852-ХІІ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12> (дата звернення: 2.11.2021).
17. Лісові культури / Гордієнко М. І., Гузь М. М., Дебринюк Ю. М., Маурер В. М. Львів : Камула, 2005. 608с.
18. Лісове господарство : рекомендаційний покажчик / уклад. : С. Л. Бондар. – Чернігів : Наукова бібліотека ЧНТУ, 2016. – 99 с.
19. Ліщук В. І. Економіка лісокористування : конспект лекцій для магістрів спеціальності «Економіка» освітньої програми «Економіка довкілля і природних ресурсів» денної форми навчання. Луцьк: Вид-во СНУ, 2018. – 64 с.
20. Малашевич Д. Г. Экономическая эффективность лесохозяйственного производства: концептуальные и методические основы определения. *Труды БГТУ: Экономика и управление*. 2013. №7. : С. 88 – 91.
21. Муріна Т. С. Шляхи ефективності використання основних засобів на промисловому підприємстві / Держава та регіони. – 2007. № 6. : С. 387 – 390.
22. Новикова А.В., Моисеева Е.Е. Оценка системы планирования в лесном хозяйстве. *Актуальные проблемы лесного комплекса*. 2016. №45.

23. Олійничук О. І. Особливості лісогосподарського виробництва та підвищення його ефективності. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону: науковий збірник*. 2009. Вип. V. Т.2. С. 148 – 154.

24. Васильков В. Г. Організація виробництва: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2013. – 524 с.

25. Организация производства и управление предприятием в лесном хозяйстве : учебное пособие/ В.Ф. Багинский [и др.]; под общ. ред. проф. В. Ф. Багинского ; М-во образования Республики Беларусь, Гомельский гос. ун-т им. Ф. Скорины. – Гомель : ГГУ им. Ф. Скорины, 2016. – 282 с.

26. Ощепков О.П. Аналіз стану та відтворення основних засобів на підприємствах зернопереробної галузі / О.П. Ощепков, В.М. Пужанська // Економіка харчової промисловості. – 2012. № 2(14). : С. 17 – 20.

27. Пономаренко Т. І. Управління відтворенням лісових біологічних активів: обліково-аналітичне забезпечення: монографія / Пономаренко Т. І., Савчук В. К. – К. : Аграр Медіа Груп, 2010. : С. 218–223.

28. Санкович М. М. Совершенствование системы планирования и финансирования затрат на ведение лесного хозяйства // Труды БГТУ. – 2012. - №7: Экономика и управление. : С. 97 – 100.

29. Синякевич І.М. Менеджмент у виробничій сфері: навчальний посібник / І.М. Синякевич, Є.І. Сенько, М.М. Огородник і ін. – Львів: УкрДЛТУ, 1998. – 284 с.

30. Сенько Є. І. Організація, планування та управління на підприємствах лісового і садово-паркового господарств : навч. посіб. Київ : Знання, 2012. 487 с.

31. Статут ДП «Словечанське ЛГ». URL: https://slovdlg.com.ua/fileadmin/user_upload_lg_slovechanskyi/%D1%96%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F/%D0%BF%D1%83%D0%B1%D0%BB%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0%D1%96%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%

[D1%96%D1%8F/%D0%A1%D0%A2%D0%90%D0%A2%D0%A3%D0%A2.pdf](#)

(дата звернення 21 .10. 2021).

32. Українська енциклопедія лісівництва У 2-х т. Т. 2. М — Я / Нац. акад. наук України, Наук. т-во ім. Шевченка, Держ. ком. лісового госп-ва України ; за ред С. А. Генсірука. — Львів: НВФ «Українські технології», 2007. 422 с.

33. Шваб Л. І. Економіка підприємства: Навч. посібник для студ. вищих навч. закладів. – 2-е вид. – К.: Каравела, 2005. — 568 с.

34. Шершун М. Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємств лісового господарства України . Економічний аналіз. 2012. Вип. 10, Ч. 2. : С. 141 – 144.

35. Янушко А. Д. Организация, планирование и управление предприятиями лесного хозяйства. М. : Лесная промышленность, 1983. – 344 с.

36. Dale V. H. Joyce L. A., McNulty S. Climate change and forest disturbances *BioScience*. 2001. №51(9). P. 723–734.

37. Hartig G.L. Anweisung zur Taxation der Forste oder zur Bestimmung des Holzertrags des Wälder. – Giessen, 1975. – 200 p.

38. Ricardo, David. On the Principles of Political Economy, and Taxation. 1st edition, 1817. Harmondsworth: Penguin reprint [R. M. Hartwell, editor], 1971.

39. Shiyan A. A. Types of Economic Behavior : The Instrument for Management of Individuals, Institutions, Countries and Humankind / Shiyan A.A., Nikiforova L. O. *Econometrics : Data Collection & Data Estimation Methodology eJournal*. 2011. V. 3, Issue 43. – 22 p.

40. Trampler T. Nowe zadania urządzania lasu w warunkach gospodarki centralnie planowanej. *Postępy w lesnictwie*. 1977. XXVII. S. 6 13.